

Војислав Карановић

УТОЧИШТЕ

ОПИС

Шта о човеку рећи? Како га описати?
У његовој мисли вртоглавица се осећа
Као код куће. Несигуран је у стварност,
А плаши га лавиринт властитих слика.

Воли топлину постеље, мирис млека,
Зрело воће. Свој измаштани свет,
У који до краја одбија да поверује,
Ограђује бодљикавом жицом разума,

И никога не пушта унутра, а одатле
Не уме да изађе. Бежи од себе и од
Другог, иако зна да је бег немогућ.
Себе не успева да загрли иако стоји

Пред огледалом, иако све на свету
Претвара у огледало. Има ли смисла
Тог човека описивати? Има ли речи
Која је нешто друго а не његов опис?

РЕЧНИК

Не онај речник, онај предмет
Који речи затвара у кавезе
Прецизних значења, где оне
Одустају од свог лета, мада о њему
И даље сањају – тај лет оне
Још увек осећају у својим телашцима,
Кошчицама и утрнулним крилима.

Не, дакле, окови од папира
И корице, два глува зида.
И не онај електронски фантом
Што речи хвата уз помоћ бројки.

Него онај речник који је кућа
У коју се, након лутања
По небеским просторствима,
Враћају звезде и уморне лежу

У постељу од људског даха.
Жељне друштва, оне не би
Одмах у сан: смејуће се и тихо
Дошаптавају у мраку
И тишини.

ОНО ШТО ВИДИМ

Прво сам у сну видео јегуљу.
Клизила је између сребрних таласа,
Изгужваних чаршава и ознојаних дланова,

И нестала у пукотини пригушених шапата.
Видео сам онда – био сам тада будан –
Цвет који има латице од пламена.

Жут, зелен, љубичаст пламен.
Леп, непоновљив цвет.
У врту мојих зеница се отворио.

Видео сам ноћ, густу прашуму.
И невидљиве људе како
Крче себи пут кроз густиш и таму.

Рекли су: опседнут је! Нека сила,
Неко стран вршља у њему.
Запосео је његову унутрашњост.

Дивио сам се таквом неразумевању.
Како да неко буде унутар мене
Када сам из себе и сам изашао?

Тумарам околo. Од ветра сам научио
Да се нигде не зауставим.
Предмети се руше у угловима видног поља.

Глава ми је мања од зрна бибера.
Очи – два свевидећа сунца. Престао сам
Да гледам и постао оно што видим.

ИЗБРИСАНИ ТРАГОВИ

Са школске табле сам обрисао
Прва написана слова,
Велика и мала,
И са прстију отро прах од креде;
Гумицом сам избрисао бројеве
И речи записане у свесци.

Након тога почело је све
Да се брише.

Губе се боје и мириси летњег дана,
Пливање у мору, топао ветар који
Милује кожу. Одлазе ко зна куд
Ластавице што су правиле гнездо
Под стрехом куће у којој си
Тонуо у сан без краја.

Где је сада оно осећање мира
И тихе среће, које би се наједном,

Као падобран, отворило и раширило,
И носило те кроз ваздух дуго?

Као семенке маслачка ношене ветром
Одлећу из свести призори када си се
Пењао на дрво, уживао у укусу
Трешања који је био узбудљив
Као твоја омиљена бајка.

Звери о којима си слушао приче,
А понеку и видео, завлаче се
У заборав као у своју јазбину;

Игре које си са друговима играо
На ливади ограђеној зрацима сунца;

Бубице што су преко траве ишле
Спретније него планинари,
И оне што си их из земље измамљивао
И стављао у празне кутије шибица –

Све то иза седам гора и седам мора
Сада одлази, затвара се у таму
Тврду и непрозирну, као у ковчег.

И ко ће то благо да тражи, када то
И није благо, то си само ти;
И ко да га нађе, када није ни
Изгубљено, јер то ниси ни имао,
Него је све имало тебе.

Заједно са облацима одлећу кадрови
Филма који си сав у ватри гледао
(Филм о неком чудовишту) и страх
Од мрака, када си под покривачем
Дрхтао, себи говорио: то мора
Проћи, то ће сигурно проћи.

Птица док полако кружи небом
И авион који нестаје у висини,
У чијем су сада погледу?
Када се из твоје свести изгубе,

Где су, да ли су и даље слике,
И у чијој свести?

Брише се таблица множења
Због које си био поносан, када си је
Научио напамет; сада учиш
Да се од света одвајаш и делиш,
И далеко си од тога да се тим
Новим знањем хвалиш.

Нестаје први додир са снегом,
Грозница због необичне белине,
Лупкање кише у олуку,
Барице што намигују сунцу,
Лептири што ваздухом круже
Као са усана раздувани осмеси.

Све то великом брзином нестаје,
Као што из свести падобранца
Нестају обрађена поља, ледине,
Брежуљци, реке, језера
И стапају се у једну слику,
Јасну и све одређенију

Како се он земљи примиче,
А падобран, због нечега, неће
Да се отвори.

ЗОВ

Стварност нас мами – говори младић –
Збуњен и привучен животом у исти мах.
Заводи нас обликом тела које желимо
Да загрлимо. Тражимо очи за које верујемо
Да имају тај поглед, поглед стварности;
У сваком звуку чујемо њен корак
Јер чекамо да нас позове по имену.

Зов стварности јак је и продоран
Као плач новорођенчета,
Као љубавно дозивање звери,

Као сирена болничких кола.
Али није упућен нама, није никоме
Упућен – додаје гласом уздрхталим.

Окрзнувши младића погледом
Стварност се насмешила:
„Тако ме, дакле, замишљају
Смртници!” Рече то онако,
Више за себе.

УТОЧИШТЕ

Необичан сан! У њему видим простор
Опасан високим зидовима. Некакав азил.
Више зграда између којих је стиснуто
Двориште. Много је људи, прави мравињак.

Сви устрептали, у покрету, нико не застаје.
Меље се брашно, бресе оптичка стакла,
Тка се вуна, плету корпе од прућа.

Жене окопавају башту, мушкарци
Обрађују дрво, једно дете глача
Јеленске рогове. Сви су упослени.
Велика ужурбаност влада код свих

Које видим у сну. Нема се времена
За меланхолију, за луде помисли.
Кажем себи: ово је душевна болница!

Видим болеснике, скитнице, злочинце,
Помахнитале, и сви они су истовремено
И лекари. Свако сваког додирује
И свако у свест онога кога додирне
Улази као у спаваоницу.

Видим, ту је и један ковач.
Он неуморно и без прекида ради.
Али то није митски ковач, онај
Од чије ковине настаје свемир,

Онај што разне одливке преображава
У облике живог света, и са чијег
Наковња прште варнице које убрзо
Постају звезде на небеском своду.

Не, тај ковач који је у мом сну,
То је обичан човек, рођен од жене,

Смртан као што су смртни сви
Унутар ових зидина
И изван њих.